

УДК 378.1; 377.8
DOI: 10.24144/2524-0609.2021.48.162-165

Зябловська Дарина Євгенівна
старший викладач
кафедра інженерії, технологій і професійної освіти
Мукачівський державний університет, м.Мукачеве, Україна
darinazablovska@gmail.com
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-2128-0438>

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДИЗАЙНЕРІВ У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ

Анотація. В умовах постійного зростання інформаційних потоків, швидкого розвитку техніки і технологій, глобалізації та європейської інтеграції ключове місце займає освіта, яка гостро ставить питання про порівняння та взаємозв'язок освітніх систем, що розвиваються у різних країнах. Тому в даному дослідженні за мету поставлений аналіз освітніх програм вітчизняної, англійської та фінської шкіл в галузі дизайну одягу провідних європейських вищих навчальних закладів. Для проведення дослідження використано наступні методи наукового пізнання: теоретичний аналіз і синтез педагогічних явищ, вивчення і узагальнення педагогічного досвіду, порівняльний аналіз, діяльнісний підхід. Визначено основні компоненти формування професійної освіченості випускника: професійна майстерність, професійна культура; творчий, колективний та гуманістичний характер професійної діяльності. Встановлено, що вітчизняний рівень професійної освіти в галузі дизайну одягу майже нічим не поступається вищим навчальним закладам розвинутих країн світу. Окреслено переваги та визначено питання, не висвітлені у вітчизняній освітній програмі.

Ключові слова: освітня програма; дизайн одягу; європейські вищі навчальні заклади; компоненти освітньої програми.

Вступ. Швидка зміна техніки і технологій, безперервне зростання інформаційних потоків, глобалізація світу, виникнення відкритих дистанційних технологій навчання (віртуальна освіта) [3], підвищують роль особистості, її інтелектуальної, психологічної та моральної мобільності і готовності до виконання професійних обов'язків у цих умовах. Ключовим процесом у зростанні такої особистості стає освіта, наріжним завданням якої стає перегляд організації навчального процесу та змістової наповненості як базових, так і фахових дисциплін, вироблення якісно нових змістових характеристик спілкування в рамках віртуальної освіти [3] з метою формування багатопрофільного фахівця, орієнтованого на мобільність знань, творче мислення, швидку зміну виробничих технологій, якісне використання комп'ютерних та телекомунікаційних технологій, на саморозвиток, самовдосконалення, самонавчання упродовж життя [1, с. 92].

В рамках глобалізації значний вплив на процес модернізації освіти має європейська інтеграція. Після приєднання України до Болонського процесу, шляхом підписанням декларації на Бергенській конференції 19.05.2005 року, було взято зобов'язання стандартизувати систему вищої освіти нашої країни за європейськими нормами [2, с. 104], взято курс на підвищення якості підготовки фахівців, зміцнення довіри між суб'єктами освіти, мобільності, сумісності систем кваліфікацій [1, с. 72], посилення конкурентоспроможності українських фахівців в європейському просторі, аналіз Європейських систем освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, невіршеної раніше частини загальної проблеми. Питаннями розробки шляхів виведення професійної освіти України на рівень досягнень розвинутих країн світу з точки зору вивчення європейського досвіду організації системи освіти, забезпечення якості освіти та впровадження його у вітчизняну систему займається багато педагогів та науковців, а саме Фурса О.О., Сисоева С.О., Кристофчук Т.Є., Бідюк Н.М., Ляшенко Л.М., Товканець Г.В., Статінова Н.П., Сухова Н.М., Дубасенюк О.А., Вознюк О.В., Макар З.Ю., Саприкіна Л.В., Фурса О.О. наголошують на підвищен-

ні якості професійної освіти шляхом упровадження компетентнісного та пропедевтичного підходів до змісту сучасної професійної підготовки майбутніх фахівців. Крім того, Фурса О.О., працюючи над розвитком фахової підготовки спеціалістів з дизайну, наголошує на посиленні уваги до фундаментальної складової змісту дизайн-освіти [6]. Ничкало Н.Г. в умовах інтеграції професійної освіти України у систему підготовки робітничих кадрів зарубіжних країн наполягає на обґрунтуванні Національної системи кваліфікацій та стандартів професійної компетентності; удосконаленні державних стандартів освіти [4]. Вважаємо, що аналіз освітніх програм провідних європейських вищих навчальних закладів сприятиме удосконаленню програм професійної підготовки дизайнерів в українській вищій школі.

Мета статті аналіз змісту освітніх програм підготовки дизайнерів одягу у європейській вищій школі. **Застосовані методи дослідження:** теоретичний аналіз і синтез педагогічних явищ, вивчення і узагальнення педагогічного досвіду, порівняльний аналіз, діяльнісний підхід.

Виклад основного матеріалу. Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої (освітньо-професійної) програми. Перше враження про якість надання освітніх послуг забезпечує профіль освітньої програми, що висвітлює найбільш суттєву інформацію про навчальну програму, її специфічні особливості, які відрізняють її від інших подібних програм, організацію навчального процесу та зміст освіти для підготовки кваліфікованого робітника.

Загальна інформація про профілі освітньо-професійних програм зі спеціальності «Дизайн» різних європейських країн представлені в таблиці 1. Для аналізу пропонуються три освітні програми різних європейських країн: вітчизняної, англійської та фінської шкіл.

При порівняльному аналізі профілів освітніх програм різних європейських вищих навчальних закладів виявлено наступні розбіжності: термін навчання (Школа мистецтв, Аалто фіксований – 3 роки, Лондонський коледж моди має варіанти (3 або 4 роки (3+ 1 рік стажування на виробництві, за що отриму-

Таблиця 1.

Профілі освітніх програми зі спеціальності «Дизайн»

Назва вищого навчального закладу	Київський національний університет технологій та дизайну (КНУТД)	Лондонський Університет Мистецтв Лондонський коледж моди	Школа мистецтв, дизайну та архітектури Аалто
Ступінь вищої освіти та кваліфікації, назва освітньої програми	Ступінь вищої освіти – бакалавр Галузь знань – 02 Культура і мистецтво Спеціальність – 022 Дизайн Спеціалізація – 022.02 Дизайн одягу (взуття)	Бакалавр гуманітарних наук Модний дизайн та розробки Fashion design and development	Дизайн, бакалавр мистецтв Мистецтво та дизайн
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки Диплом бакалавра, 180 кредитів ЄКТС, термін навчання 2 роки	Диплом бакалавра, 360 кредитів ECTS, термін навчання 3 роки, 4 роки (з урахуванням стажування у галузі)	Диплом бакалавра, 180 кредитів ECTS, термін навчання 3 роки.
Характеристика освітньої програми	Обов'язкові навчальні модулі – 75%, з них: дисципліни загальної підготовки – 20%, професійної підготовки – 54%, практична підготовка – 13%, вивчення іноземної мови – 13%. Дисципліни вільного вибору студента – 25%, з них, що розширюють: загальні компетентності – 30%, професійні – 70%	На етапі 1 необхідно набрати 120 кредитів: Введення в дизайн і розвиток моди, Технологія продукту, творчі прийоми, Культура і історія моди, Креативна розробка продукту, Краще життя. На етапі 2 необхідно набрати 120 кредитів: Критичні проблеми дослідження моди, Початок професійної практики, Галузевий спеціалізований проект, Технології майбутнього виробництва модного одягу; На етапі 3 необхідно набрати 120 кредитів: Контекстуалізація практики; Розвиток концепції; Дизайн і реалізація продукту.	Спеціальна підготовка (111 ECTS) – 101 кредит (обов'язкові курси за основною спеціальністю), 10 кредитів (бакалаврська дисертація і семінар). Загальна підготовка (26 ECTS) – вивчення теорії мистецтва, мови спілкування, а також загальні дослідження. Незначні дослідження (не менше 15 ECTS). Факультативне навчання (максимум 28 ECTS).
Форми освітнього процесу:	Лекція, семінарське, практичне заняття, майстер-клас, тренінг, самостійна робота на основі навчальних посібників, конспектів лекцій наочних матеріалів, фахової літератури та періодичних видань, консультація, розробка комплексних дизайн-проектів костюма, практична підготовка	Лекції. Семінари. Критика. Групові презентації. Майстерні на базі студії. Робота у відкритому доступі. Запрошені спікери. Екскурсії. Експериментування. Демонстрації. Самостійне навчання. Проведення дослідження з використанням безлічі дослідницьких ресурсів та інструментів.	Курси та студії ґрунтуються на поєднанні практичних дизайнерських робіт, лекцій, семінарів, практикумів, групових проектів, самонавчання та критики. Студентам також пропонується брати участь в академічних дослідженнях.
Оцінювання	Тестування знань, опитування-дискусія, усна презентація, звіт про розробку комплексних дизайн-проектів, звіт про практику, письмове есе, портфоліо, контрольна робота, захист курсових (проектних) робіт, усний та письмовий екзамен, залік, комплексний екзамен з фаху	Презентація портфоліо. Письмові звіти. Реальні або змодельовані промислові проекти. Письмові завдання. Презентації для спеціалізованої аудиторії. 3D-результати, прототипи. На останньому курсі студенти створюють і реалізують колекцію одягу	Виконання вправ, письмових робіт, ведення дискусій, інші форми самостійної роботи. Державна атестація – дисертація бакалавра.
Придатність до працевлаштування	Фахівці здатні виконувати професійну роботу дизайнера, стиліста, художника, декоратора тощо в дизайнерських бюро та стилістичних салонах, ЗМІ, ТБ, компаніях, малих підприємствах, що працюють в галузі індустрії моди, у сферах мистецтва, технічної діяльності. Фахівець може займати такі первинні посади: дизайнер-виконавець, дизайнер-виконавець одягу, дизайнер-виконавець тканин, художник-костюмер, художник-стиліст, художник-оформлювач театралізованих вистав, художник-декоратор.	Випускники можуть працювати в різних областях промисловості, від дизайну, розробки продуктів, виробництва і виробництво в різних національних і міжнародних модних компаніях по всьому світу. Випускники, які бажають продовжити свою освіту в аспірантурі, можуть перейти на відповідні курси в коледжі, університеті або в іншому місці.	Індивідуальна кар'єра дизайнера, робота з клієнтами в якості консультанта по дизайну або в якості члена команди великої організації. Орієнтовані на майбутнє підприємливості та самостійності в своїх починаннях, знаходженню можливостей в нових областях дизайну, в академічних колах, промисловості і державному секторі.

Примітка: джерела інформації – це офіційні сайти КНУТД, Лондонського коледжу моди та Школи мистецтв, дизайну та архітектури Аалто [5, 7, 8].

ють додаткову кваліфікацію і «Диплом про професійну освіту») і КНУТД пропонує навчання за двома термінами 2 і 4 роки. Щодо наповненості освітньої програми компонентами, то у Школі мистецтв, Аалто та КНУТД схожий підхід. Вони поділяють їх на навчальні модулі загальні, спеціальні (професійні), факультативні (вільного вибору). Лондонський коледж моди групує навчальні модулі за рівнем складності (1 рік навчання відповідає 4 рівню, 2 рік навчання -5 рівню, 3 рік навчання – 6 рівню).

Форми освітнього процесу та оцінювання не мають особливих розбіжностей.

Питання викликає позиція «Придатність до працевлаштування». Якщо КНУТД чітко називає професії, за якими можна працювати (дизайнер-виконавець одягу, дизайнер-виконавець тканин, художник-костюмер), то європейські вузи визначають або напрямки (дизайн, розробка продуктів, виробництво; індивідуальна кар'єра дизайнера, робота з клієнтами) або галузь діяльності (виробництво в різних національних і міжнародних модних компаніях; в нових областях дизайну, в академічних колах, промисловості і державному секторі). Тобто можливості працевлаштування випускника не обмежені і визначаються лише кваліфікацією «Дизайн, бакалавр мистецтв» (Школа мистецтв, Аалто) або «Бакалавр гуманітарних наук» (Лондонський коледж моди).

За мету освітньої програми «Дизайн одягу (взуття)» Київський національний університет технологій та дизайну ставить *професійну майстерність*, а саме: наділення здатністю до формування та розвитку загальних і професійних компетентностей в сфері дизайну та моди, здатністю володіти сучасними методами проектування костюму з урахуванням утилітарно-ергономічних та художньо-естетичних параметрів. Програма орієнтована на сучасні науки дослідження моди в галузі костюма; на врахування специфіки роботи організацій, установ та підприємств у вказаній галузі; спирається на загальновідомі проектні результати, в рамках яких можлива подальша професійна та наукова кар'єра. Акцент робиться на адаптації та впровадженні в професійну діяльність знань, навичок інтегративного (інформаційного, аналітичного, культурологічного, естетичного, модельного, конструктивно-функціонального, презентаційного) вирішення проектних завдань [5].

Метою освітньої програми «Модний дизайн та розробки» Лондонського коледжу моди є надання творчих, стратегічних та практичних навичок, підготовка до кар'єри дизайнера або розробника модних товарів, навчання студентів важливим методам дослідження, навичкам проектування і виробництва, розвиток розуміння екологічних проблем в області дизайну одягу. Перевага надається більше *професійній культурі* випускника, майбутнього фахівця. Ставка робиться на творчий і новаторський підхід до справи, ефективне втілення своїх ідей, отримання всебічного розуміння індустрії моди, отримання консультацій по створенню власного бренду або компанії. Оволодіння галузевими навичками та методами, отримання досвіду роботи (набуття професійної

майстерності) відбувається шляхом надання студентам можливості працювати спільно з промисловістю в рамках завдань на другий рік навчання. Є можливість пройти додатковий рік галузевого стажування після 2-го курсу з метою працевлаштування, отримання цінного досвіду та додаткового диплома про кваліфікацію професійного навчання [8].

Мета освітньої програми «Мистецтво та дизайн» Школи мистецтв, Аалто має *гуманістичний характер*. Програма спирається на суть фінського та скандинавського дизайну: продукує рішення, орієнтовані на людину, доречні в суспільстві та екологічно свідомі; фокусується на розширенні характеру дизайну у все більш глобальному, мережевому і орієнтованому на послуги суспільстві; вирішенні комерційних та соціальних проблем, виконанні розробок продуктів, послуг та систем в приватному, державному та культурному секторах. Програма орієнтована на підготовку студентів до творчого та критичного проектування продуктів, послуг та систем, на роботу з абстрактними концепціями; студентам надається свобода знайти власну особистість, визначити себе як дизайнера, знайти свій власний шлях, стиль роботи та напрямки при дослідженні проблем, розробці рішень та формуванні можливостей [7].

Особливості досліджуваних програм представлені таким чином, щоб доповнити, розширити та наповнити новим змістом основний профіль програми. *Особливості освітньої програми «Дизайн одягу (взуття)»*, КНУТД закріплюють професійну майстерність студентів, посилюють творчий та колективний характер професійної діяльності, підвищують професійну культуру майбутніх фахівців. *Особливості освітньої програми «Модний дизайн та розробки»*, Лондонський коледж моди створюють можливості для набуття професійної майстерності та планування майбутньої кар'єри, посилення колективного характеру професійної діяльності. *Особливості освітньої програми «Мистецтво та дизайн»*, Школа мистецтв Аалто охоплюють весь спектр професійного фахівця з дизайну. Це і професійна майстерність, і творчий, колективний та гуманістичний характер професійної діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вітчизняний рівень професійної освіти в галузі дизайну одягу не поступається ЗВО розвинутих країн світу. Перевагами є ставка на професійну майстерність (індивідуальну та колективну), практичне опанування результатів професійної освіти у відомих Дизайн-ательє, Будинках моди, підприємствах індустрії моди, творчих спілках України, виставковому середовищі, що має підвищити професійну культуру майбутніх фахівців. Серед питань європейського дизайну, не охоплених вітчизняною дизайно-освітою, можна назвати формування дизайнером світу навколо себе; продукування рішень, орієнтованих на людину; вирішення комерційних та соціальних проблем. Подальші дослідження будуть стосуватись наповненості освітньої програми компонентами, поділ їх на навчальні модулі та їх співвідношення для надання якісної професійної освіти.

Список використаної літератури

1. Дубасенюк О.А., Вознюк О.В. *Концептуальні підходи до професійно-педагогічної підготовки сучасного педагога*. Житомир: ЖДУ ім.І.Франка, 2011. 114 с.
2. Внукова О.М. *Методологічні засади професійної освіти*: навчальний посібник для студентів напрямів підготовки 6.010104 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості), 6.010104 Професійна освіта (Дизайн). Київ: КНУТД, 2015. 198 с.
3. Лук'янова Л.Б., Товканець Г.В., Сотська Г.І., Тринус О.В. Соціально-педагогічні аспекти діяльності віртуальних університетів у європейському освітньому просторі. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Том 72. № 4. С.14-25.
4. Ничко Н.Г. *Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів*: монографія. Київ:

- НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. 125 с.
5. Профіль освітньо-професійної програми зі спеціальності 022 Дизайн. URL: <https://knutd.edu.ua/ekts/opfd/opfd-bdo/> (дата звернення: 02.12.2020)
  6. Фурса О. О. *Тенденції розвитку дизайн-освіти в Україні (друга половина XX – початок XXI століття)*: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук: 13.00.01. Житомир, 2014. 43 с.
  7. Into. For Aalto students. URL: <https://into.aalto.fi/display/enbadesign/General+studies+2020-2022> (дата звернення: 10.11.2020 р.)
  8. University of the Arts London, London College of Fashion. URL: <https://www.arts.ac.uk/colleges/london-college-of-fashion> (дата звернення: 31.03.2021)

References

1. Dubaseniuk, O.A., & Vozniuk, O.V. (2011). *Kontseptualni pidkhody do profesiino-pedahohichnoi pidhotovky suchasnoho pedahoha* [Conceptual approaches to professional-pedagogical training of a modern teacher]. ZhDU im.I.Franka. [in Ukrainian].
2. Vnukova, O.M. (2015). Metodolohichni zasady profesiinoi osvity (Tekhnolohiia vyrobiv lehkoї promyslovosti), 6.010104 Profesiina osvita (Dyzain). [Methodological principles of professional education (Technology of light industry products), 6.010104 Vocational education (Design)]. KNUTD. [in Ukrainian].
3. Lukianova, L.B., Tovkanets, H.V., Sotska, H.I., & Trynus, O.V. (2019). Sotsialno-pedahohichni aspekty diialnosti virtualnykh universytetiv u yevropeiskomu osvithnomu prostori [Socio-pedagogical aspects of virtual universities in the European educational utmskchytue]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*, 72 (4), 14-25. [in Ukrainian].
4. Nychkalo, N.H. (2014). *Rozvytok profesiinoi osvity v umovakh hlobalizatsiinykh ta intehtatsiinykh protsesiv* [Development of vocational education in globalization and integration processes context]. NPU im.M.P.Drahomanova. [in Ukrainian].
5. Profil osvithno-profesiinoi prohramy zi spetsialnosti 022 Dyzain. [Profile of the educational-professional program in the specialty 022 Design]. <https://knutd.edu.ua/ekts/opfd/opfd-bdo/>. [in Ukrainian].
6. Fursa, O.O. (2014). *Tendentsii rozvytku dyzain-osvity v Ukraini (druha polovyna XX – pochatok XXI stolittia)* [Trends in the development of design education in Ukraine (second half of XX – beginning of XXI century)] [Extended abstract of Doctoral dissertation]. I.Franko Zhytomyr State University [in Ukrainian].
7. Into. For Aalto students. <https://into.aalto.fi/display/enbadesign/General+studies+2020-2022>.
8. University of the Arts London, London College of Fashion. <https://www.arts.ac.uk/colleges/london-college-of-fashion>.

Стаття надійшла до редакції 15.04.2021 р.
Стаття прийнята до друку 20.04.2021 р.

Ziablovska Daryna

Senior Lecturer

Department of Engineering, Technology and Professional Education
Mukachevo State University, Mukachevo, Ukraine

FEATURES OF ORGANIZATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF DESIGNERS IN THE EUROPEAN HIGHER SCHOOL

Abstract. In the context of the constant growth of information flows, the rapid development of technology, globalization and European integration, education occupies a key place. There is an acute issue of comparison and interconnection of educational systems developing in different countries. A forecast on the quality of the provision of educational services can be made according to the profile of the educational program, which contains information on the curriculum, its specific features, the organization of the educational process and the content of education for the preparation of a qualified worker. The purpose of the article is to analyse the educational programs of domestic, English and Finnish schools in the field of fashion design of leading European higher educational institutions. Methods of scientific knowledge applied: theoretical analysis and synthesis of pedagogical phenomena, study, and generalization of pedagogical experience, comparative analysis, activity approach. The main components of the formation of professional education of a graduate were determined: professional skill, professional culture; creative, collective and humanistic character of professional activity. It was established that the domestic level of professional education in the field of clothing design is practically in no way inferior to higher educational institutions in developed countries. The advantage was the focus on professional skills (individual and collective), practical use of the results of professional education in well-known design studios, fashion houses, fashion industry enterprises, creative unions of Ukraine, exhibition environment enhances the professional culture of future specialists. Domestic design education does not cover such issues of European design.

Key words: educational program; fashion design; European higher educational institutions; components of the educational program.